

Forfatter: Hauch, Carsten

Titel: En polsk Familie: 1-2. - 1926

Citation: Hauch, Carsten: "En polsk Familie: 1-2. - 1926", i Hauch, Carsten: *En polsk Familie: 1-2. - 1926*, udg. af POUL SCHJÆRFF, 1926-29, s. 412. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hauch01val-shoot-idm140529612177440/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: En polsk Familie: 1-2. - 1926

en af dem, der med størst Held beroligede Folket og oprettede det siunkne Mod.

En Dag, noget før Hæren igien rykkede i Marken, modtog Bonaventura følgende Brev fra Oberst Czernin:

»Et forfærdeligt Billede jager Sønnen bort fra mit Leie, jeg vil derfor anvende det øvrige af Natten paa dette Brev.

Jeg skriver ellers ikke gjerne, dog denne Gang er der ikke Andet for, jeg trænger til Meddelelse, og til Warschau kan jeg ikke komme. Hvad De vil fortælle Adalbert af dette Brev, maa De selv bestemme, Alt bør han sikkert ikke erfare.

Dwernicki er en kiæk General, og vi have slaaget Fienden, som De veed. I Forgaars Aftes, den fierte Marts, kom vi til Lublin; vort Indtog var glimrende, Staden var illumineret, og vi bleve modtagne med almindelig Jubel, først i Morgen drage vi videre.

I Gaar, da jeg gik ud for at see Byen, blev jeg uformodentlig hilset af en gammel Ven, det var Fidelio, der logrende nærmede sig til mig. Af dens Nærværelse sluttede jeg, at dens Herre heller ikke var langt borte. Mig anede da intet Godt, det forekom mig ogsaa, som om Hunden betragtede mig med et sørgmodigt Blik. Den løb foran mig og dreiede ind i en Tværgade, hvor den standsede ved et anseeligt Huus. Den saae sig nu om, ligesom for at være sikker paa, at jeg fulgte den, derpaa løb den opad Trapperne, og blev staaende udenfor en Dør, hvor den tudede ynkeligt. Jeg bankede paa, en Opsvarter aabnede Døren, og bad mig at være stille, da her laae en haardt saaret Officeer. »Det er ham, jeg søger,« svarede jeg og traadte rask ind i Værelset.

Men jeg vilde ønske, at jeg aldrig var kommen derind.

Paa en prægtig Seng laae Casimir dødningbleg, med et Udtryk i Øinene, som jeg aldrig før har seet hos noget Menneske.

»Lad Lægen blive borte!« raabte han, »de gyserlige Jerntænger skulle aldrig mere røre mine blodige Saar, lad mig døe i Fred, siger jeg!«

»Casimir!« udbød jeg, og den Syge slog Øinene op, jeg saae vel, at han kiendte mig, dog syntes han ligegyldig ved min Nærværelse. Han lukkede sine Øine et Øieblik, som om han vilde sove, derpaa aabnede han dem pludselig igien; »jeg har mistet begge mine Been, Onkel!« sagde han, derpaa taug han stille.

»Det Bedste er ellers, at det ikke kan vare længe, før den Leeg er forbi,« lagde han kort efter til.

Jeg havde været forbittret paa ham, opbragt i mit inderste Hierte, men nu kunde jeg ikke faae et bebreidende Ord over mine Læber; stiltiende bøiede jeg mig ned og trykkede et Kys paa hans blege Mund.

Men det lod dog, som han giettede, hvad jeg ikke sagde. »Jeg veed, I betragte mig som en Landsforræder,« udbød han, »jeg har fulgt den fremmede Qvinde, som I kalde hende, men nu er hun mig ikke fremmed, hun er mig kun altfor bekiendt, thi hun er jo min Søster, og desuden —«, her taug han pludselig og stirrede med et forvildet Blik rundt om sig.

»Hvoraf veed du det?« spurgte jeg.

Da rakte Casimir mig et Brev, som han havde baaret paa sit Bryst. Det indeholdt et Par Linier fra Emilie, skrevne med skiælvende Haand, i hvilke hun aabenbarede ham den hele Hemmelighed.

»Husk, at De maa ligge rolig og ikke tale formæget,« sagde Opvarteren, »det har Doctoren befalet.«

»Jeg bryder mig Fanden om Doctoren, jeg vil tale, naar jeg har Lyst, kommer saa Døden hurtigere der ved, skal den være velkommen.«

Det syntes mig virkelig, som om den stakkels Dreng havde Ret, og jeg lod ham derfor sige, hvad han vilde.

Nu fortalte han mig blandt Andet, hvorledes det gik til, at han blev russisk Officeer. Det Vigtigste af denne Fortælling gientager jeg her, da den dog, som mig synes, indeholder et Slags Undskyldning for ham.

Da han sidst forlod mig, red han om, som et ræsende Menneske, og spurgte alle dem, han mødte, om de ikke havde seet Emilie. Tilsidst kom han til et eenligt Huus, udenfor hvilket han saae den russiske Spion Iwan. Han gientog for ham sit sædvanlige Spørgsmaal, men Iwan syntes ikke at høre ham, vendte ham Ryggen og ilede bort. Casimir vilde alt ride efter ham, da han fik Øie paa Major Zeltner, der stod i Døren og vinkede ad ham. Det faldt ham nu ind, at denne Mand, der kiendte saa mange Krogveie, vel kunde give ham et godt Raad og være ham til Hielp, hvorfor det ikke faldt Zeltner vanskeligt at lokke ham indenfor, hvor Casimir fortalte ham Grunden til sin Fortvivelse.

»Hør!« sagde Zeltner, »før Opstanden er dæmpet, kan du, saalænge du bliver i dette Land, aldrig gifte dig med Emilie.« »Hvorfor ikke?« spurgte Casimir. »Dine Landsmænd ville hade og forstøde dig, hvis du gifter dig med en russisk Qvinde,« svarede Zeltner. »Det bryder jeg mig kun lidet om,« sagde Casimir. »Men du vil udsætte hende for Krænkelser og Fornærmelser,« gienmælede Zeltner. »Den, der siger hende et eneste fornærmeligt Ord, skal faae med mig at bestille,« svarede Casimir. »Du er en rask

Karl,« sagde Zeltner; »naar du kunde vinde Emilies Haand, vilde du da gaae i russisk Tieneste?« Casimir studsede et Øieblik, »hvorledes skulde det hielpe mig?« spurgte han endelig. — »Troskab er nu saa siidlen iblandt dine Landsmænd,« svarede Zeltner, »at en Polak, der ikke svigter sin Herre, vil blive baaren paa Hænderne baade af Keiseren og af Storfyrsten, jeg selv formaacr ogsaa Noget hos den sidste, jeg skal give dig et Anbefalingsbrev med, og tilsidst, naar du strider kiækt, som du efter din Natur vil, og har slige Talsmænd, som Keiseren og Storfyrsten, da skulde din Fader være en ganske anden Mand, end han er, hvis han ikke gav efter.«

»Zeltner er en listig Ræv,« blev Casimir ved, »og jeg, som kun tænkte paa, hvorledes jeg skulde faae Emilie igien, løb snart i Fælden. Jeg opsøgte virkelig Storfyrsten, til hvem Zeltner gav mig et Brev, og som jeg endnu fandt, før han havde forladt Kongeriget; jeg blev venlig modtagen og fordeedagtig ansat, som de kalde det, og nu ligger jeg her, som du seer, det er den hele Historie.«

Da Casimir havde fuldendt denne korte Fremstilling, der ofte blev afbrudt af Smerteskrig, sank han hen i et Slags Bedøvelse.

Noget efter samlede han igjen sine Kræfter, og fortalte mig, at han igiennem Zeltner, da den russiske Hær alt var rykket ind i Polen, havde erfaret Emilies Opholdssted. Han skrev hende da til, og modtog nogen Tid derefter de Linier fra hende, som han viste mig; da han havde modtaget disse, styrtede han sig, som et rasende Menneske, mod vore Kanoner, og var derved kommen i den Tilstand, hvori jeg fandt ham.

Opvarteren nærmede sig nu med et Lægemiddel, som han sagde det var paa Tiden at tage. Casimir svarede, at han ikke tog en Draabe. »Men det er

Opium,« anmærkede Opvarteren, »det dæmper Smerterne.« -- »Dæmper det Smerterne, saa skal jeg tage det, om det saa var Gift,« svarede Casimir og nedslugede med Begjorlighed Lægemiddelet, hvorefter han hensank i en urolig Søvn, under hvilken jeg blev siddende ved hans Læie.

Først efter flere Timer slog han igien Øinene op. »Er du her endnu, Onkel?« sagde han, derpaa taug han et Øieblik.

»Jeg vidste ikke, at der vare slige Smerter til,« sagde han derpaa, »jeg har dog ikke frygtet, naar Kuglerne hvislede om mig, mit Hjerter slog utaalmodigt, naar Stridshingsten vrinskede, Død og Fare skrækkede mig aldrig; men saaledes at sønderrives Livsdel — O, Ingen veed, hvad det vil sige, uden den, som har gienemgaaet det. Naturen gyser under Kniven, hver Nerve skiælver, siger jeg dig. — Ak, og naar nu den uhyre Smerte er overstaaet, da mærker man snart, hvorledes alle Pulse sørge, hvorledes alle Livsaander bedrøves over det uhyre, uerstattelige Tab. Sjælen føler da vel, at alle Livets Blomster ere visnede, at den evige Smerter Udtryk aldrig mere skal bortvige fra Kinden, at den Sommerfugl, der brændte Vingerne, nu ingen Trøst har tilbage, uden den, som Døden skienker.«

Jeg gøs ved disse Ord, thi der var et Udtryk deri, som kun Sandheden kan give, og som neppe nogen Konst er i Stand til at efterligne.

»De Andre visne langsomt,« blev han ved, »det ene af deres Haar vorder graat efter det andet, en Rynke kommer langsomt efter den anden, og de mærke neppe, hvorledes Sommeren overgaaer i Høsten, de have Tid at vænne sig til Vinteren, før den frembryder, og huske da neppe meer, at det engang har været Foraar; jeg derimod, jeg var i det ene Øieblik frisk og blomstrende, og i det næste en søn-

derknust Orm, der kun skilles fra Ormen paa Marken ved det Fortrin, at den kan føle Smerten stærkere. Giv mig meer Opium, moer endnu!» Med disse Ord sank han tilbage paa sit Leie.

Jeg maatte nu gaae bort, Forretninger kaldte mig, og først henimod Midnat vendte jeg tilbage.

Den Syge laae da igien med aabne Øine. »Hvad er Klokken?» raabte han. — »Halv Tolv,« svarede jeg. »Hvad, endnu ikke mere!» sukke han, »have da Minuterne udstrakt sig og ere blevne til Timer? Jeg troede, at det allerede var Morgen, og dog er der ikke endnu gaaet fem Minuter, siden jeg sidste Gang saae paa Uhret.«

»Jeg havde alt længe endt denne Qval,« sagde han kort efter, »hvis jeg ikke frygtede for, at disse Erindringer skulde bygge deres Bolig i Forraadnelsen, og endnu bevæge sig paa Bunden af den knuste Hierne ligesom Spøgelse i de gamle Ruiner.«

»Hvilke Erindringer?» spurgte jeg, thi jeg meente at det var Anger over, at han havde svigtet sit Fædreland, der pinede ham.

»Erindringerne om Emilie, om --«. De Ord, han nu udtalte, bragte mig til at gyse i min inderste Siæl, og de ere af den Art, at jeg ikke vover at betroe dem til dette Brev, der muligviis kunde falde i fremmede Hænder.

I et andet Øieblik syntes ogsaa mildere Følelser at røre sig i ham, han greb da min Haand, trykkede den og takkede mig, fordi jeg ikke ganske slog Haanden af ham, han bad mig at hilse Adalbert og sørge for Fidelio, den eneste Ven, hvis Godhed han endnu ikke havde forspildt. Om sin Fader talte han med Forbittrelse og paastod, at han var Skyld i al hans Ulykke.

Om Morgenens traf jeg hans Læge, han gav kun lidet Haab, jeg drog nu Omsorg for, at Casimir,

hvis han kom sig noget, kunde blive ført hjem til mine Eicndomme i Sydpolen, for der i Stilhed at pleies. Paa denne Dag talte Casimir ikke saameget, han syntes bedre at finde sig i sin Skiebne, og tilstod ogsaa, at Smerterne vare formindskede.

Da jeg forlod ham, bad han mig igien at hilse Adalbert, dette lovede jeg og gik min Vej.

Hvorledes jeg for Resten var til Mode, hverken kan eller vil jeg beskrive, thi jeg har elsket faa Mennesker meer, end Casimir, jeg har baaret ham paa mine Arme, da han var lille, jeg har leget med ham, da han blev større, han har siddet paa mine Knæe, jeg har først lært ham at føre Sværd og at ramme den flyvende Falk i Luften, og nu —. Dette er altsaa Følgen af Starostens Færd, og af alle hans og hans Venners Konstgreb; naar jeg tænker paa disse Statsmænd, da synes de mig at ligne et Slags Liggehøner, der udruge Æg, som de troe deres egne, men som Diævelen egentlig har lagt dem i Reden.

Ja i Sandhed, blandt os Gamle findes endnu meget bedærvet Blod, derfor vil neppe Nogen af os see det forjettede Land.

Farvel, jeg iler til Wolhynien, for at lege Tærninger om Død og Liv.

Deres hengivne
Czernim.

Efterskrift: Nu fik jeg Bud, den arme Dreng er alt der, hvor Gaaderne løses. Da Opvarteren var borte, krøb han, rimeligviis med stor Anstrengelse og Smerte, hen og greb en ladt Pistol, og skiød sig lige ind i Hiertet. Endnu engang, Farvel! Fidelio skal aldrig skilles fra mig.«

Under Læsningen af dette Brev forekom det Bonaventura, som om han hørte de tunge Skridt af

418